

Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

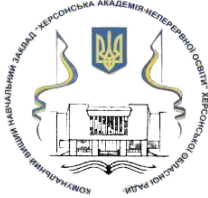
I Всеукраїнська науково-практична конференція
здобувачів вищої освіти і молодих учених
(з міжнародною участю)

**СУЧАСНА ОСВІТА В ГЛОБАЛЬНОМУ
І НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИМІРАХ:
ВИКЛИКИ, ЗАГРОЗИ, ЕФЕКТИВНІ
РІШЕННЯ**

Збірник матеріалів

2024 р.

І Всеукраїнська науково-практична конференція (з міжнародною участю) здобувачів вищої освіти і молодих учених
«Сучасна освіта в глобальному і національному вимірах: виклики, загрози, ефективні рішення»
(м. Тернопіль, 17 жовтня 2024 р.)

ІНСТИТУТ
педагогічної освіти
і освіти дорослих
імені Івана Зязюна
НАПН України

ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ КОМУНАЛЬНИЙ
МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР НАУКОВО-ОСВІТНІХ
ІННОВАЦІЙ ТА МОНИТОРИНГУ

СУЧАСНА ОСВІТА В ГЛОБАЛЬНОМУ І НАЦІОНАЛЬНОМУ ВИМІРАХ: ВИКЛИКИ, ЗАГРОЗИ, ЕФЕКТИВНІ РІШЕННЯ

Матеріали І Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти і молодих учених
(з міжнародною участю)

17 жовтня 2024 року

Тернопіль 2024

УДК 37:005.745
С 91

ISBN 978-617-595-129-3

*Рекомендовано вченою радою
Тернопільського національного педагогічного університету
імені Володимира Гнатюка
(протокол № 3 від 22 жовтня 2024 р.)*

Рецензенти:

Кравець В. П., доктор педагогічних наук, професор, дійсний член (академік) НАПН України, радник ректора Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Пантюк М. П., доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Повідайчик О. С., доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи ДВНЗ «Ужгородський національний університет».

С 91 **Сучасна освіта в глобальному і національному вимірах: виклики, загрози, ефективні рішення** : матеріали I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (з міжнародною участю) (м. Тернопіль, 17 жовтня 2024 р.) / упоряд.: Г. М. Мешко, І. М. Шульга. Тернопіль : ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2024. 717 с.

У збірнику подано тези доповідей учасників I Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених (з міжнародною участю) «Сучасна освіта в глобальному і національному вимірах: виклики, загрози, ефективні рішення». Проаналізовано актуальні питання розвитку системи освіти в умовах сучасних викликів і загроз, запропоновано конкретні шляхи вирішення наявних проблем у національному та глобальному контексті. Матеріали охоплюють широкий спектр тем, серед яких: методологічні засади розвитку освіти; інноваційні підходи до організації освітнього процесу в умовах запровадження Концепції Нової української школи; проблема підготовка педагогічних кадрів; реалізація спеціальної та інклюзивної освіти; соціопсихологічні основи освітньої діяльності; а також особливості управління закладами освіти в умовах воєнного стану.

Збірник містить результати наукових теоретико-емпіричних досліджень здобувачів вищої освіти і молодих учених, які спрямовані на розв'язання актуальних проблем у сфері освіти.

*За достовірність даних, точність формулювань і висновків
несуть відповідальність автори матеріалів.*

Ніна КРАВЕЦЬ,
кандидат педагогічних наук,
викладач кафедри психокорекційної педагогіки
та реабілітології

*Український державний університет
імені Михайла Драгоманова (м. Київ)*

ІННОВАЦІЇ НА УРОКАХ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В РОБОТІ З УЧНЯМИ З ІНТЕЛЕКТУАЛЬНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Особистісно орієнтоване навчання згідно з Концепцією Нової української школи дає змогу застосовувати різноманітні технології навчання: здоров'язбережувальні та здоров'яформувальні, інформаційно-комунікативні, технології розвитку критичного мислення, інформаційно-комп'ютерні та інші. У Законі України «Про інноваційну діяльність» (від 04.07.2002 р. №40-IV) вказано, що основними принципами державної інноваційної політики є створення умов для збереження, розвитку і використання вітчизняного науково-технічного та інноваційного потенціалу; забезпечення взаємодії науки та освіти [2, с. 297].

За О. Дубасенюк, інновації в освіті пов'язані із загальними процесами в суспільстві, глобальними проблемами, інтеграцією знань і форм буття. Відтак, серією ознак сучасної педагогіки є інноваційність – здатність до оновлення, відкриття нового [1, с. 12].

Мета дослідження: розкрити роль інноваційних технологій для корекції та розвитку учнів з інтелектуальними порушеннями.

Відомо, що компонентом корекційно-розвиткового середовища для учнів з інтелектуальними порушеннями є соціально-особистісний, завдяки якому створюється досвід позитивної комунікації, єдність інтелектуально-емоційного простору учня й учителя. На уроках переважає доброзичливість, емпатія між учнями, знижується тривожність, недовіра.

За даними С. Миронової та М. Матвеєвої, яскравою особливістю осіб з психічними порушеннями є порушення критичності мислення. Характерними виступають відсутність контролю власних дій і корекції помилок, бездумне маніпулювання предметами, байдуже ставлення до результатів. Регульовальна роль мислення ослаблена, тому діти й підлітки не вміють належним чином користуватися засвоєними розумовими діями.

У мовленні відсутній орієнтовний етап, внаслідок учні не обдумують власних дій, не передбачають результату, через що не уявляють хід вирішення нового завдання [4, с. 100]. Отже, важливо сформувати додаткову мотивацію до навчання, що позитивно вплине на самооцінку, самовдосконалення, самостійність, соціальну адаптацію учнів. Зважаючи на це, ми використали технологію розвитку критичного мислення, сторітеллінг, рольові ігри.

Розвитку критичного мислення школярів сприяв методичний прийом «Прогнозування за ілюстрацією». Аналізуючи ілюстрацію до оповідання Б. Грінченка «Олеся», восьмикласники висловлювали припущення щодо теми твору і що вони знають з цього приводу: «Як ви гадаєте?», «Що вам відомо про це?», «Про що ми будемо говорити?». Активно пригадувати, активізувати власні знання, розвивати уяву, мовлення допомагав конкурс «Мозковий штурм». Завдяки мовленнєвій творчості в учнів забезпечувався розвиток критичного мислення.

З метою активізації уяви учнів, розвитку творчості, насамперед креативності, ми використали сторітеллінг як один з видів творчої діяльності.

Завдяки технології сторітеллінгу на уроках поживається робоча атмосфера. Між учнями з різним рівнем розвитку пізнавальних можливостей налагоджуються тісніші контакти, встановлюються дружні стосунки, доброзичлива атмосфера, що важливо для інклюзивного навчання. Вони навчаються творити щось нове самостійно на основі отриманих знань [3 с. 99].

Організовуючи восьмикласників до роботи над оповіданням Н. Бічуї «Гаманець», використали технологію «Думай, збирайся, ділись». Учні вчилися міркувати, висловлювати власну думку, перш ніж відповідати, критично мислили, усно висловлювали думки щодо поведінки героїв, намагалися коригувати вислови під час слухання відповіді-розповіді один одного. Організовуючи роботу учнів над оповіданням Є. Гуцала «Вірний», застосували метод «Навчання на протилежностях». Учні порівнювали поведінку і вчинки героїв твору – Ігоря і Тимка та робили відповідні висновки. Завдяки такій роботі навчалися приймати адекватні рішення, вчилися виступати перед однокласниками, що дуже важливо в умовах сьогодення, коли спочатку через пандемію коронавірусу, а згодом –

тривалості війни, учні працювали багато часу дистанційно, що не сприяло належній міжособистісній комунікації як між собою, так і з учителями, однолітками.

Рольові ігри застосовували під час опрацювання художніх творів: відбувалося розігрування ситуацій за ролями героїв літературних творів. Завдяки їм учні імітували реальність, що стимулювало творчу активність учасників гри.

Отже, з метою корекції притаманних учням з інтелектуальними порушеннями недоліків критичного мислення, комунікативних навичок бажано на уроках української літератури застосовувати технологію розвитку критичного мислення, сторітеллінг і рольові ігри.

Список використаних джерел:

1. Дубасенюк О. А. Інновації в сучасній освіті. *Інновації в освіті: інтеграція науки і практики*: збірник науково-методичних праць / за заг. ред. О. А. Дубасенюк. Житомир: Вид-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2014. С. 12–18.
2. Енциклопедія освіти / головний ред. В. Г. Кремень. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
3. Кравець Н. П. Сторітеллінг як технологія творчого розвитку учнів з інтелектуальними порушеннями на уроках літератури в умовах спеціального та інклюзивного навчання. *Topical issues of pedagogy: Collective monograph*. Roma (Italy): Edizioni Magi, 2019. P. 80–102.
4. Миронова С. П., Матвеєва М. П. Спеціальна психологія: навчальний посібник. Кам'янець-Подільський: Інформаційно-видавничий відділ КПНУ ім. І. Огієнка, 1999. Ч. I. 158 с.